DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI CEVAPLI

5. Sınıf · Türkçe · 8. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Oğlu Hüseyin'den Emine Ana'ya Mektuplar: Metin İncelemesi, Mektup Türü ve Deyimler

T.O.5.4. 'Oğlu Hüseyin'den Emine Ana'ya Mektuplar' metninin ana fikrini, duygusal iletisini ve millî değerlerini belirleyebilme · T.Y.5.9. Mektup türünün biçimsel özelliklerini (yer-tarih, hitap, gövde, ad-soyad ve imza) kavrayarak kurallarına uygun uygulayabilme · T.O.5.14. Metinde geçen deyimlerin (gözü yollarda kalmak, gözünü kırpmamak vb.) ve mecazlı ifadelerin anlama katkısını çözümleyebilme

HATIRLAYALIM

- Mektup, birbirinden uzakta bulunan kişilerin duygu, düşünce ve haberlerini ilettiği samimi bir yazı türüdür; cephe mektupları aynı zamanda birinci elden tarihî belgedir.
- Kurallı bir mektupta sağ üst köşede tarih ve yer, sol üst satırda büyük harfle başlayan ve virgülle biten hitap ifadesi, sağ alt köşede ise ad, soyad ve imza yer alır.
- Deyimler kalıplaşmış ve çoğunlukla mecaz anlam taşıyan söz öbekleridir; kelimeleri değiştirilemez ve yerlerine eş anlamlıları yazılamaz.
- 'Gözü yollarda kalmak' özlemle ve sabırsızlıkla beklemeyi, 'gözünü kırpmamak' tehlike karşısında tereddüt etmemeyi, 'yüreği ağzına gelmek' ise ani korku ve heyecanı anlatır.

1 EŞLEŞTİRME

Mektup türünün bölümlerini ve deyimleri açıklamalarıyla eşleştiriniz.

c 1. hitap ifadesi	a) Beklenmedik bir durum karşısında çok büyük korku veya heyecan yaşamak
b 2. gözü yollarda kalmak	b) Uzaktaki bir kimsenin gelmesini veya haberini büyük bir özlemle beklemek
d 3. gözünü kırpmamak	c) Mektubun sol üst satırında büyük harflerle yazılıp sonuna virgül konulan seslenme
a 4. yüreği ağzına gelmek	d) Vatan savunması veya tehlike karşısında hiç duraksamadan cesaretle atılmak

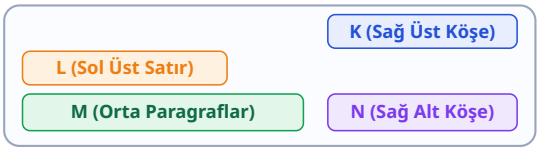
2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Mektup türü, deyimler ve metin incelemesiyle ilgili ifadelerden doğru olanların D, yanlış olanların Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Mektubun başındaki hitap ifadesinde yer alan kelimelerin ilk harfleri büyük yazılır ve sonuna virgül konur.	☑	☐
Deyimler kalıplaşmış söz öbekleri olduğundan içindeki kelimeler eş anlamlılarıyla bile değiştirilemez.	☑	☐
'Gözü yollarda kalmak' deyiminde geçen 'yol' sözcüğü yerine 'cadde' yazılarak deyim aynı anlamda kullanılabilir.	☐	☑
Çanakkale ve Millî Mücadele yıllarında cepheden yazılan asker mektupları vatan sevgisini yansıtan tarihî belgelerdir.	☑	☐
Bir mektubun yazıldığı tarih ve şehir bilgisi yalnızca zarfın arka yüzüne yazılır, mektup kâğıdında yer almaz.	☐	☑

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki mektup şemasında K, L, M ve N ile numaralandırılan bölümlere yazılması gereken unsurlar aşağıdakilerin hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

A) K: Hitap — L: Tarih ve yer — M: İmza — N: Gövde metni

B) K: Tarih ve yer — L: Hitap ifadesi — M: Gövde metni — N: Ad, soyad ve imza

C) K: Adres — L: İmza — M: Tarih ve yer — N: Hitap ifadesi

D) K: Gövde metni — L: Tarih ve yer — M: Hitap ifadesi — N: Adres

4 BOŞLUK DOLDURMA

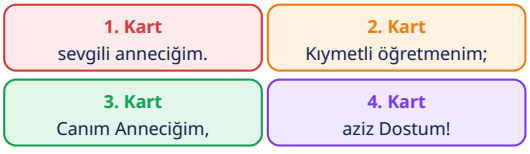
Cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle tamamlayınız.

ünlem · virgül · mecaz · vatan · imzası

1. Mektupta hitap sözünden hemen sonra _____virgül_____ işareti kullanılır.
2. Mektubun sağ alt köşesine mektubu yazan kişinin adı, soyadı ve _____imzası_____ atılır.
3. Deyimlerdeki sözcükler çoğunlukla gerçek anlamından uzaklaşarak _____mecaz_____ anlam kazanır.
4. Cephedeki Mehmetçik, Atatürk'ün önderliğinde _____vatan_____ sevgisiyle tek yürek olmuştur.

5 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki dört kartta mektup başlangıçlarında kullanılan hitap ifadeleri verilmiştir. Büyük harflerin ve noktalama işaretlerinin kullanımına göre hangi karttaki yazım doğrudur?

A) 1. Kart: sevgili anneciğim.

B) 2. Kart: Kıymetli öğretmenim;

C) 3. Kart: Canım Anneciğim,

D) 4. Kart: aziz Dostum!

6 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki dört cümle kartında altı çizili deyimleri bularak deyimin adını ve cümleye kattığı anlamı tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

1. Kart	2. Kart	3. Kart	4. Kart
Gözü yollarda **kalmak**	Gözünü **kırpmamak**	Tek yürek **olmak**	Kulak **kabartmak**

Kart No	Kullanılan Deyim	Cümleye Kattığı Anlam
1. Kart	Gözü yollarda kalmak	Özlem ve sabırsızlıkla beklemek
2. Kart	**Gözünü kırpmamak**	**Hiç tereddüt etmeden atılmak**
3. Kart	**Tek yürek olmak**	**Birlik ve dayanışma içinde olmak**
4. Kart	**Kulak kabartmak**	**Belli etmeden dikkatle dinlemek**

7 SIRALAMA

Görselde bir mektubun yukarıdan aşağıya doğru sayfa düzeninde yer alan bölümleri karışık verilmiştir. Bu bölümleri mektup yazım sırasına göre 1'den 4'e kadar numaralandırınız.

Sağ Üst	Sol Üst	Orta Bölüm	Sağ Alt
Tarih ve Yer	Hitap Sözü	Gövde Metni	Ad ve İmza

3 Giriş, gelişme ve sonuç paragraflarından oluşan mektup gövde metninin kaleme alınması

1 Sağ üst köşeye mektubun yazıldığı yerin ve tarihin (4 Kasım 2026, Çanakkale) yazılması

4 Sağ alt köşeye mektubu yazan kişinin adının, soyadının ve imzasının eklenmesi

2 Sol üst satırda muhataba uygun hitap ifadesinin (Sevgili Anneciğim,) yazılması

8 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki bilgi panosunda deyimlerin dilimizdeki özellikleri maddeler hâlinde sıralanmıştır. Panodaki bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

Kalıplaşmış Söz	Mecaz Anlam	Etkili Anlatım
Kelimeleri asla değiştirilemez	Gerçek anlamdan farklı kullanılır	Duyguyu kısa ve güçlü anlatır

A) Deyimler en az iki sözcüğün kalıplaşmasıyla oluşan zengin anlatım birimleridir.

B) Deyimlerde yer alan sözcükler çoğunlukla gerçek anlamından sıyrılıp mecaz anlam taşır.

C) Bir durumu veya duyguyu kısa, çarpıcı ve etkileyici biçimde anlatmaya yardımcı olur.

D) Deyimler topluma doğrudan ahlaki ders ve öğüt vermek amacıyla yazılmış uzun hikâyelerdir.

9 KISA CEVAP

Görseldeki mektup parçasını inceleyiniz. Cephedeki Er Hüseyin'in annesi Emine Ana'ya yazdığı bu satırlarda hangi iki temel değer ön plana çıkmaktadır?

Er Hüseyin'den Emine Ana'ya Mektup

"Canım Anacığım, ellerinden hasretle öperim.

Vatan toprağını canımız pahasına koruyoruz."

Vatanı koruma kararlılığı (vatanseverlik) ve anneye duyulan derin saygı ile özlem ön plandadır.

10 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki dört cümle kartından hangisinde deyimi oluşturan sözcüklerin değiştirilmesi nedeniyle anlatım ve kullanım hatası yapılmıştır?

I. Kart	II. Kart
Kulağı yollarda kaldı	Gözünü kırpmadan
III. Kart	**IV. Kart**
İçi rahatladı	Tek yürek oldu

A) I. Kart: Postacıyı beklerken hepimizin kulağı yollarda kaldı.

B) II. Kart: Mehmetçik vatan savunmasında gözünü kırpmadan nöbet tuttu.

C) III. Kart: Cepheden güzel haber gelince Emine Ana'nın içi rahatladı.

D) IV. Kart: Milletimiz Millî Mücadele yıllarında tek yürek oldu.

11 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki kavramları kutulara yazınız. Numaralı harflerle "uzaktaki sevdiklerimizle haberleşmek için yazılan samimi yazı türü" kavramını bulunuz.

Sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlam	M E C A Z
En az iki kelimenin kalıplaşmasıyla oluşan mecazlı söz öbeği	D E Y İ M
Duygu ve düşünceleri kâğıda aktarmak için kullanılan temel yazma aracı	K A L E M
Mektubun sağ üst köşesine yer adıyla birlikte yazılan gün, ay ve yıl bilgisi	T A R İ H
Gönderilen mektubun alıcıya erişmesi ve hedefe varması durumu	U L A Ş M A
Posta yoluyla mektup gönderirken zarfın sağ üstüne yapıştırılan basılı etiket	P U L

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

MEKTUP

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki 'Cepheden Mektuplar' bilgi kartını inceleyiniz. Asker mektuplarının hem edebî hem de tarihî açıdan taşıdığı önemi kısaca açıklayınız.

Edebî Değeri	Tarihî Belge Değeri
İçten duygular, hasret ve duru Türkçe anlatımı	Cephedeki mücadeleye ilk elden tanıklık etmesi

Samimi duyguları yansıttığı için edebî, dönemin olaylarına ilk elden tanıklık ettiği için tarihî belgedir.